

Катерина Петрівна ВЛАДОВСЬКА

докторка філософії з права, старша викладачка, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3857-9292>

e-mail: gorda2018@ukr.net

РЕТРОСПЕКТИВА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Проведено дослідження історії розвитку конституційно-правового регулювання публічної служби в Україні. Зокрема, досліджено зміст таких документів, як Конституція Пилипа Орлика 1710 р., конституційні документи УНР, ЗУНР, Української Держави, УРСР, Конституцію України 1996 р. у контексті вивчення історичного розвитку законодавства України про публічну службу. Зроблено висновок, що з прийняттям Конституції України публічна служба вперше перестала бути інститутом суто державного управління, а поруч із державною службою на рівні Конституції закріплено муніципальну та мілітаризовану службу.

Ключові слова: конституційно-правове регулювання, публічна служба, принцип верховенства права, принцип пріоритету прав і свобод людини та громадянина, принцип професійності, політичної нейтральності та стабільності публічної служби, конституційне право рівного доступу до публічної служби, публічний службовець

ВСТУП

Публічна служба є важливим конституційно-правовим та адміністративно-правовим інститутом, оскільки, з одного боку, є однією з основ механізму публічного управління, що фактично здійснює реалізацію завдань та функцій органів публічної адміністрації, зокрема й органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а з іншого – тісно пов'язана з державою, організацією публічного управління на загальнодержавному та місцевому рівнях. Від того, як буде врегульовано діяльність публічних службовців, встановлено та закріплено основні гарантії та принципи їх діяльності, формування корпусу публічних службовців, забезпечення публічної служби від політичних процесів та забезпечення стабільності публічної служби, залежить власне й реалізація основних конституційних принципів та засад про верховенство права, визнання людини, її прав та свобод найвищою соціальною цінністю, і власне – належна реалізація прав та свобод людини і громадянина. У зв'язку із цим публічна служба є тим інститутом, який врегульовано не лише джерелами адміністративного права, а й має конституційно-правове регулювання. Саме Конституція України встановлює основні засади публічної служби, а акти адміністративного законодавства лише уточнюють та розкривають більш детально ці положення, а також містять норми процесуального характеру, які дають можливість застосувати положення Конституції України на практиці. Слід зазначити, що еволюція публічної служби тісно пов'язана з розвитком державності, правових систем і політичних режимів. Конституційно-правове регулювання цієї сфери відображає історичні трансформації суспільно-державних відносин і є маркером рівня демократизації та правової зрілості суспільства. Ретроспективний аналіз конституційно-правового регулювання публічної служби дає змогу простежити, як змінювалися підходи до визначення статусу публічних службовців, їхніх прав і обов'язків, принципів діяльності та механізмів контролю.

У статті здійснено ретроспективний аналіз консти-

туційно-правового регулювання публічної служби в Україні, розглянуто ключові етапи її становлення та розвитку, а також виявлено закономірності й особливості трансформацій. Окрему увагу приділено впливу конституційних реформ і правових доктрин на формування сучасної моделі публічної служби.

Питання історії розвитку інституту публічної служби та його конституційно-правової регламентації стало предметом наукових досліджень таких науковців, як Г.В. Бойко, А.Б. Грищук, О.П. Єфремова, Ю.В. Ковбасюк, В.Я. Малиновський, С.М. Серьогін. Водночас нині замало комплексних наукових досліджень ретроспективи конституційно-правового регулювання публічної служби в Україні.

МЕТА статті – дослідження історії розвитку конституційно-правового регулювання публічної служби в Україні, починаючи від появи перших джерел конституційного права, яким урегульовані основні засади діяльності публічних службовців, організація та проходження публічної служби, до сьогодні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ця робота базується на працях вітчизняних вчених, чинному законодавстві, а також на матеріалах періодичних видань. У дослідженні застосовано методи аналізу і синтезу, порівняння та узагальнення, історико-правовий, а також низку інших методів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Витоки інституту публічної служби можна простежити вже в період існування Київської князівської держави, Королівства Руського (Галицько-Волинського князівства) та в пізніший період – Великого князівства Литовського та Руського. Саме у цей період виникає і ускладнюється державний апарат: спочатку як «двір монарха», до якої входили княжі дружинники і бояри, що був основним інститутом державної влади, регулював економічні відносини, був осередком культурного, релігійного, духовного життя, стимулював усі процеси, що відбувались у державі; в подальшому – як князівські уряди (військовий апарат, канцелярія, двірські по-

сади), сейм, судові установи на центральному рівні, відповідні представницькі, виконавчі та судові органи на рівні воєводств (воєводи та їх уряди), повітів (старости та їх уряди) та міст (основи місцевого самоврядування визначалася нормами магдебурзького права) [1, с. 34-35]. Водночас є маловідомими нормативно-правові акти, якими врегульовувався правовий статус публічних службовців того часу, а ті, що прийнято вже в період входження українських земель до складу королівства Польського, Великого князівства Литовського, з II пол. XVIII ст. – російської та Австро-Угорської імперій не були актами конституційного законодавства, тим більше були частинами законодавства не України, а інших держав, до складу яких входили українські землі.

В Українській гетьманській державі переважно питання організації публічної служби та статусу публічних службовців було врегульовано нормативно-правовими актами польсько-литовського періоду (Литовські статуту, магдебурзьке право), а також московсько-гетьманськими договорами («статтями») і гетьманськими універсалами. Першим кодифікованим конституційним документом українського походження, яким здійснено правове регулювання публічної служби став проект Конституції Пилипа Орлика 1710 р., яким з-поміж іншого впроваджувалася виборність службових осіб. За Конституцією обиралися Гетьман, Генеральна Рада, Генеральна старшина, радники від полків, полковники, урядники, а також Генеральний скарбник і по двоє присяжних скарбників у кожному полку (IX). Водночас заборонялося полковникам призначати сотників та інших урядників «без вільного голосування всього повіту». Крім того, цим документом впроваджувалися елементи підзвітності діяльності публічних службовців. Зокрема, передбачено обов'язок вирішення найголовніших проблем державного й суспільного життя на Генеральних Радах, в діяльності яких брали участь як генеральна та полкова старшина, так і посли від Низового Війська Запорозького для слухання й обговорення справ, щоб взяти активну участь [2, с. 30].

В період існування українських національних держав протягом 1917-1921 рр. загалом зберігалось російське та австрійське законодавство про публічну службу. В Українській народній республіці, як періоду Української центральної ради, так і періоду Директорії, майже не приймалося нових нормативно-правових актів, які визначали питання проходження публічної служби. Прийнята Центральною радою Конституція УНР не врегульовувала питання публічної служби. У ній лише зазначалося, що вся влада в УНР походить від народу, визначені вищі та місцеві органи влади, водночас зазначено, що міністри УНР тільки контролюють і координують діяльність місцевих органів безпосередньо і через визначених ними урядовців, не втручаючись до справ цих рад та управ, а спори в цих справах вирішуються Судом УНР [3]. Однак в цей період приймається низка конституційних законів. Зокрема, прийнято Закон «Про службу в державних установ урядовців чужоземних підданців», що допускав знаходження на публічній службі УНР громадян інших держав [4, с. 107]. Директорія, як правонаступниця УНР у «тимчасовій Конституції УНР», у Законі «Про місцеві конгреси і ради трудового народу» визначила модель місцевого самоврядування на основі співпраці комісарів, місцевих

трудова рад, обраних пропорційно від селян і робітників, однак положення цього закону не реалізовано через короткий період української державності [5, с. 81].

Успішною була реформа публічної служби в Українській Державі, в якій прийнято закони «Про урочисту обітницю урядовців і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі» від 30 травня 1918 р., «Про нормальний розпис утримання службовців в центральних урядових установах цивільного відомства» і «Тимчасовий нормальний розпис окладів утримання і класів посад службовців в центральних урядових установах цивільних відомств» від 26 червня 1918 р., «Про порядок призначення осіб на урядову службу» від 24 липня 1918 р., «Про встановлення тимчасового розпису посад і нових окладів службовцям губерніяльних лікарських управлінь і міських та повітових лікарів і фельдшерів» від 28 вересня 1918 р. [6, с. 7-9]. Характерними ознаками правового регулювання публічної служби тоді стала наявність врегульованого законодавством статусу державних службовців, наділення їх правосуб'єктністю на здійснення функцій держави та отримання ними заробітної плати за рахунок державного бюджету [7, с. 15]. Якщо аналізувати положення Закону «Про порядок призначення осіб на урядову службу», можна зазначити, що ним встановлювався порядок призначення урядовця, який залежав від класу посади, причому кандидатури для призначення гетьманом на вищі посади державних службовців (заступники міністрів, директори департаментів) попередньо узгоджувалися з Радою Міністрів. Добір персоналії на посади в апараті управління здійснювався за принципом насамперед професійності, а не національного чи політичного забарвлення [8, с. 43]. Інший закон «Про урочисту обітницю урядовців і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі» закладав один із головних механізмів, що став невід'ємним атрибутом вступу на державну службу – складання Присяги [7, с. 15].

У Західноукраїнській народній республіці 16 листопада 1918 р. діяв інший конституційно-правовий документ – «Тимчасовий закон про адміністрацію Західноукраїнської Народної Республіки», відповідно до якого залишалось чинним колишнє, австрійське законодавство, якщо воно не суперечило інтересам і цілям держави; докладно регламентувалися порядок утворення, структура та функції місцевих органів влади та управління. Цим документом встановлювалось, що повітових комісарів повинен був призначати державний секретар внутрішніх справ, а вони мали призначати міських і громадських комісарів. Відповідно до закону там, де населення вже обрало комісарів, ці особи підлягають затвердженню вищими державними органами. Далі в законі зазначалося, що в усіх повітах належало загальними виборами обрати повітові національні ради, а в громадах та містах – громадські й міські ради. Цього ж дня Державний секретаріат на виконання згаданого закону видав розпорядження «Про державну адміністрацію» [4, с. 108]. До служби в державних органах відповідно до цього закону могли бути допущені тільки громадяни Української Народної Республіки, «бездоганного поведіння, що володіють українською мовою в слові і письмі і не переступили сорокового року життя». Не могли бути службовцями державного апарату особи, засуджені за кримінальні злочини проступки проти

публічного порядку, моралі чи користолюбство; особи недієздатні; неоплатні боржники, проти яких порушена судова справа; «особи, що своєю поведінкою викликають публічне згіршення». Поміж начальником і підлеглим на державній службі не могло бути «споріднення, ані посвоячення по лінії прямій, а по лінії бічній до другого степеня». Всі прийняті на державну службу особи повинні після однорічного стажування скласти перед відповідною комісією спеціальний іспит – письмовий і усний: стосовно знання законодавства, вміння ним користуватися, вміння складати відповідні документи, знання своїх повноважень і обов'язків. Кандидат, який двічі не здав таких іспитів, «має бути зі служби звільнений». Навіть канцелярські працівники повинні були задовольняти певним вимогам: «знати признані в державі мови; поправно читати і писати; знати канцелярську маніпуляцію» [8, с. 44-45]. На жаль, військові дії та захоплення західноукраїнських земель Польщею завадили реалізації більшості положень цих законодавчих актів.

Захоплення більшості українських земель російськими військами і створення т.зв. «Української радянської соціалістичної республіки» спочатку як квазінезалежної, а потім – як суб'єкта федерації у складі радянського союзу, зумовив істотні зміни у правовому регулюванні публічної служби. Переважаючим у правовому регулюванні публічної служби стає підзаконне правове регулювання, єдиного нормативно-правового акту про державну службу не було, були лише законодавчі акти, які регулювали сполучення посад і спільну службу родичів у радянських установах [1, с. 35]. На конституційному рівні передбачено лише право громадян УРСР оскаржити дії службових осіб, державних і громадських органів, а також те, що скарги повинні бути розглянуті в порядку і в строки, встановлені законом; дії службових осіб, які вчинені з порушенням закону, з перевищенням повноважень і які ущемляють права громадян, можуть бути у встановленому законом порядку оскаржені до суду (ст. 56). Визначено обов'язком усіх службових осіб повага особи, охорона прав і свобод громадян (ст. 55) [9]. Втім, слід зазначити, що зазначені положення мали декларативний характер, оскільки право на оскарження рішень, дій, бездіяльності публічних службовців не було забезпечено законодавчо, відповідну процедуру оскарження запроваджено вже напередодні розпаду СРСР та проголошення незалежності України.

Із проголошенням незалежності України, відбувається реформування усіх сфер життя держави, зокрема відмова від системи державної служби радянського періоду, спроба сформувати систему публічної служби, тобто не тільки служби в органах державної влади, а й в органах місцевого самоврядування, правоохоронних органах та військових формуваннях. Водночас реформування системи публічної служби, зміна сутнісної та функціональної характеристики інституту публічної служби, відбувалося спочатку на нормативно-правовому рівні, оскільки, як вже зазначено, в Україні не було окремого законодавства, яке б визначало правові засади організації та функціонування публічної служби, правовий статус публічних службовців, особливості проходження публічної служби загалом та окремих її видів зокрема. В подальшому, в контексті реалізації

нормативно-правових приписів законодавства про публічну службу відбувається її реформування на інституційному рівні. Зокрема, 16 грудня 1993 р. прийнято Закон України «Про державну службу», яким вперше на законодавчому рівні встановлено принципи державної служби, визначено загальні засади діяльності та правовий статус державних службовців, закріплено право громадян України на державну службу, сформульовано основні складники державної служби: етику поведінки державного службовця; структуру управління державної служби; права, обов'язки, обмеження, особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців, проходження державної служби; інститут кар'єрної служби; підстави припинення державної служби, матеріальне та соціально побутове забезпечення державних службовців тощо [6, с. 13]. В цей же період прийнято інші законодавчі акти з питань служби у правоохоронних і судових органах та військових формуваннях (Закони України «Про Збройні Сили України», «Про прокуратуру», «Про міліцію», «Про Прикордонні війська України», «Про статус суддів»), для яких притаманно спеціальне правове регулювання проходження публічної служби в цих органах, а також підзаконні нормативно-правові акти, спрямовані на формування інституційного механізму державної служби. Усі ці документи стали підґрунтям подальших конституційних змін, найважливіші їх положення імплементовано у текст Конституції незалежної України 1996 р.

Із прийняттям Конституції України публічна служба вперше перестала бути інститутом суто державного управління. Так, в Конституції поруч з поняттям «державна служба» застосовувалося також поняття «служба у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» (ст. 17) і «служба в органах місцевого самоврядування» (ст. 38) як самостійні, такі, що не входять до змісту поняття «державна служба». Також в Конституції застосовано поняття «службові особи» – для позначення осіб, які займали відповідні посади як в органах державної влади, так і в органах місцевого самоврядування (ст.ст. 40, 42, 55, 56), а також поняття «органи державної влади» і «органи місцевого самоврядування» (ті ж статті Конституції). І якщо військові формування та правоохоронні органи в Конституції України розглядаються як державні органи, то органи місцевого самоврядування розглядаються як окрема ланка публічної влади, яка не є державною, а ці органи є у суті органами відповідної територіальної громади; відповідні органи є підконтрольні відповідним органам виконавчої влади лише у разі здійснення ними повноважень органів виконавчої влади. Непрямо розмежовується державна служба і діяльність народних депутатів, оскільки у ст. 78 Конституції України передбачається заборона для народного депутата України «бути на державній службі». Цим самим здійснено розмежування у суті державної, мілітаризованої служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Також на рівні Конституції України викладено окремі принципи організації та здійснення публічної служби:

- 1) верховенства права (у ст. 129 зазначено, що судді, здійснюючи правосуддя керуються принципом верховенства права; на цьому ж принципі базується діяльність Конституційного Суду України, як вказано у ст. 147);
- 2) пріоритету прав і свобод людини та громадянина

(як зазначається у ст. 3 утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, а у ст.ст. 17, 25, 55, 64, 101, 102, 116, 119, 138 Конституції України зазначено на обов'язку забезпечувати або здійснювати захист прав і свобод людини і громадянина з боку Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, місцевих державних адміністрацій, органів влади Автономної Республіки Крим та судів, а також недопустимості використання Збройних Сил України та інших військових формувань для обмеження прав і свобод людини і громадянина, можливості обмеження прав і свобод органами державної влади);

3) професійності, політичної нейтральності та стабільності (відповідно до ст. 37 не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях; встановлення обмежень стосовно входження до політичних партій, участі у політичній діяльності для суддів, наявності представницького мандату, виконання іншої оплачуваної роботи для Президента України, суддів та народних депутатів, знаходження на державній службі для народних депутатів, як зазначається у ст.ст. 78, 103, 127);

4) рівного доступу до публічної служби (відповідно до ст. 38 громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування);

5) громадського та державного контролю за публік-

ною службою (зазначається у ст. ст. 85, 98, 101, 107, 113, 118, 143) [10].

В подальшому продовжено реформування системи публічної служби уже відповідно до Конституції України, а також формування інших видів публічної служби – публічної служби у правоохоронних органах та військових формуваннях, служби в органах місцевого самоврядування, а після 2014 р. – адаптація системи публічної служби до стандартів ЄС зі збереженням дії основних положень Конституції України про публічну службу.

ВИСНОВКИ

Отже, на підставі проведеного дослідження можемо дійти таких висновків. В період до створення українських національних держав протягом 1917-1921 рр. нормативно-правові акти, якими врегульовувався правовий статус публічних службовців не були актами конституційного законодавства (за винятком проекту Конституції Пилипа Орлика 1710 р.). В подальшому робилися спроби конституційно-правового урегулювання публічної служби, зокрема через урегулювання принципів контролю за місцевим самоврядуванням та незалежності його службовців, можливості допуску до публічної служби іноземців, професійності та конкурсного відбору на посади публічної служби. Водночас у радянський період правове регулювання проходження публічної служби здійснювалося переважно на підзаконному, а не конституційному рівні, водночас державна служба та інші види публічної служби врегулювалися однаково.

Список використаних джерел

1. Боговіс Є.В. Історико-правовий аспект становлення інституту державної служби України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 33-37.
2. Кравець Т.Є. Правовий аналіз Конституції Пилипа Орлика 1710 року. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 29-32.
3. Конституція Української Народньої Республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002300-18#Text>
4. Державна служба: у 2 т. / редкол.: Ю.В. Ковбасюк та ін. Одеса, 2012. Т. 1. 372 с.
5. Бойко Г.В., Камінська Н.В. Еволюція місцевого та регіонального самоврядування в умовах розвитку європейської демократії. *Архіви України*. 2014. Вип. 4-5 (292-293). С. 73-78.
6. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні. Київ, 2018. 312 с.
7. Гришук А.Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів, 2018. 232 с.
8. Єфремова О.П. Конкурс в державній службі (історико-правові аспекти): монографія. Чернігів, 2019. 112 с.
9. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки: первинна редакція документу. Втратила чинність. *Вікіджерела*. URL: [https://uk.wikisource.org/wiki/Конституція_\(Основний_Закон\)_Української_Радянської_Соціалістичної_Республіки_\(1978.04.20\)](https://uk.wikisource.org/wiki/Конституція_(Основний_Закон)_Української_Радянської_Соціалістичної_Республіки_(1978.04.20))
10. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-vp#Text>

References

1. Bohovis Ye.V. Historical and legal aspect of the formation of the institute of civil service of Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*. 2017. Issue 43. Vol. 2. pp. 33-37 (in Ukrainian).
2. Kravets T.Y. Legal analysis of the Constitution of Pylyp Orlyk of 1710. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2020. No. 7. pp. 29-32. (in Ukrainian).
3. Constitution of the Ukrainian People's Republic (Statute on the State Structure, Rights and Freedoms of the UNR). *Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002300-18#Text> (in Ukrainian).
4. Civil Service: in 2 vol. / ed. Yu.V. Kovbasiuk et al. Odessa, 2012. Vol. 1. 372 p. (in Ukrainian).
5. Boiko H.V., Kaminska N.V. Evolution of local and regional self-government in the context of the development of European democracy. *Archives of Ukraine*. 2014. Issue 4-5 (292-293). pp. 73-78 (in Ukrainian).
6. Malinovskyi V. Ya. Public service in Ukraine. Kyiv, 2018. 312 p. (in Ukrainian).
7. Hryshchuk A.B. State service in Ukraine: administrative and legal dimension. Lviv, 2018. 232 p. (in Ukrainian).
8. Yefremova O.P. There is a Competition in the Civil Service (Historical and Legal Aspects): Monograph. Chernihiv, 2019. 112 p. (in Ukrainian).
9. Constitution (Basic Law) of the Ukrainian Soviet Socialist Republic: initial version of the document. Out of force. Wikisource.

URL: [https://uk.wikisource.org/wiki/Constitution_\(Basic_Law\)_of_the_Ukrainian_Soviet_Socialist_Republic_\(1978.04.20\)](https://uk.wikisource.org/wiki/Constitution_(Basic_Law)_of_the_Ukrainian_Soviet_Socialist_Republic_(1978.04.20)) (in Ukrainian).
10. Constitution of Ukraine of June 28, 1996. Legislation of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-бп#Text> (in Ukrainian).

Kateryna VLADOVSKA

PhD in legal sciences, Senior Lecturer, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3857-9292>

e-mail: gorda2018@ukr.net

**RETROSPECTIVE OF THE CONSTITUTIONAL AND LEGAL REGULATION OF THE PUBLIC SERVICE
IN UKRAINE**

The paper presents a study of the history of the development of constitutional and legal regulation of public service in Ukraine, starting from the appearance of the first sources of constitutional law, which regulated the basic principles of the activities of public servants, the organization and conduct of public service, to the present day. During the existence of the Kievan princely state, the Kingdom of Rus' (Galician-Volyn Principality) and in the later period - the Grand Duchy of Lithuania and Rus', the regulatory and legal acts that regulated the legal status of public servants were not acts of constitutional law. The first codified constitutional document of Ukrainian origin that legally regulated public service was the draft Constitution of Pylyp Orlyk in 1710, which introduced the election of officials, as well as elements of accountability for the activities of public servants. During the existence of Ukrainian national states during 1917-1921, there were attempts to constitutionally regulate the public service, including a combination of the principles of control over local self-government and the independence of its employees; the possibility of admission to the public service of citizens of other states, as well as selection for public service positions on the principle, first of all, of professionalism, and not of national or political color, elements of competitive selection for public service positions were provided. At the constitutional level in the Soviet period, the right of citizens of the Ukrainian SSR to appeal the actions of officials, state and public bodies was provided for, as well as the fact that complaints must be considered in the manner and within the time limits established by law; actions of officials committed in violation of the law, with excess of authority and which infringe on the rights of citizens may be appealed to court in the manner established by law (in the absence of legislative support for this constitutional provision). The 1996 Constitution established certain principles for the organization and implementation of public service: the rule of law, the priority of human and citizen rights and freedoms, professionalism, political neutrality and stability of public service, equal access to public service, public and state control over public service, and also established, alongside state public service, other types of public service - service in the Armed Forces of Ukraine and other military formations and service in local government bodies.

Keywords: constitutional and legal regulation, public service, principle of the rule of law, principle of priority of human and civil rights and freedoms, principle of professionalism, political neutrality and stability of public service, constitutional right of equal access to public service, public servant